

Twórcze zabawy i domowe eksperymenty

„W codziennym życiu skupianie się na aktualnych zadaniach ma decydujące znaczenie, bycie kreatywnym wymaga otwarcia się na wrażenia i wspomnienia, które w danym momencie nie wydają się szczególnie przydatne.”¹

Ciągłe przebywanie w domu, odcięcie od codziennych, rutynowych aktywności sprawia, że po początkowej radości wynikającej z braku konieczności chodzenia do szkoły czy przedszkola dzieci zaczynają nudzić się, niecierpliwić, złościć, mogą popadać w apatię lub stawać się agresywne, mogą doświadczać całej gamy uczuć, z którymi trudno im będzie sobie poradzić. Już samo tłumaczenie, wyjaśnianie czy rozmowy z dzieckiem o przyczynach takiej sytuacji, w której znaleźliśmy się wszyscy z powodu zagrożenia zarażenia się ciężką chorobą, mogą być niewystarczające, by przerwać eskalację negatywnych emocji gromadzących się nie tylko w dziecku, ale i innych domownikach. Dlatego oderwanie się od codziennej rutyny, zaskakiwanie nowymi pomysłami spędzania czasu, podejmowanie wspólnych zajęć, innych niż te, które były do tej pory, może stać się wentylem bezpieczeństwa dla negatywnej energii i sposobem na nudę, grymaszenie czy kłótnie.

To, co odróżnia człowieka od innych gatunków wiąże się z myśleniem, wyobraźnią i kreatywnością. Do ich rozwoju zarówno dorośli, jak i dzieci potrzebują stymulacji i wyzwań. Takich wyzwań nie dostarcza nam dzisiaj otaczający i niebezpieczny świat, który sprawił, że bezpiecznie jest teraz być w domu. To tutaj możemy poszukiwać inspiracji do tego, by nasze dzieci mogły nie tylko czuć się bezpiecznie, ale też uczyć się bawiąc i bawić się ucząc. Możemy zaproponować im takie aktywności, które wyzwolą myślenie, natchną nowymi pomysłami.

Rozwijanie uzdolnień naszych dzieci, pobudzanie ich ciekawości, chęci poznawania świata odbywać się może nie tylko w szkole, ale i w domu. Dzisiaj, kiedy nasze dzieci spędzają czas w domach mając do wykonania wiele obowiązków związanych z nauką on-line, są pozbawione możliwości udziału w zajęciach dodatkowych, które rozwijały ich zainteresowania i zdolności lub szukają ciekawego zajęcia pozbawione kontaktu z rówieśnikami, mamy okazję do wspomagania rozwoju myślenia i uzdolnień twórczych naszych dzieci poprzez różne zabawy czy wspólnie wykonywane eksperymenty i doświadczenia.

Kiedy jesteśmy w domu z dziećmi możemy wykorzystać wspólnie spędzany czas na odkrywanie tego, co dla nas jest znane i zwyczajne, ale dla naszych dzieci, zwłaszcza tych młodszych, będzie magiczne i niezwykle. W domowym zaciszu możemy rozwijać u naszych dzieci ciekawość, samodzielność i oryginalne, twórcze myślenie. Każde dziecko, gdy dostrzeża aprobatę osoby dorosłej, gdy ma swobodę wyrażania własnego zdania, gdy jest zachęcane do poszukiwania nowych pomysłów, z radością i entuzjazmem będzie angażować się w różnorodne proponowane przez nas zabawy i ćwiczenia.

Twórcze ćwiczenia, eksperymenty i sytuacje, w których dzieci będą uczyć się poprzez zabawę mogą stać się dla nich nie tylko miłym wspomnieniem trudnych czasów związanych z epidemią, ale także sprawić, że ich umysły otworzą się w przyszłości na wychodzenie poza schematy, wykazywanie inicjatywy, pomysłowości i oryginalności.

¹ K. Nordengen, *Mózg rządzi!*, Wyd. Marginesy, Warszawa 2018, s. 160

Chłonny umysł naszych dzieci jest złaźniony nie tylko chwilowego wytchnienia w różnych grach i zabawach, ale także nowych wyzwań, które wyzwolą w nim twórczy potencjał. Niejednokrotnie mieliśmy okazje przekonać się, jak poprzez swoje niezwykle spostrzeżenia dzieci potrafią nadać rzeczom zwyczajnym walor niezwykłości, jak poprzez naturalne podejście do świata odkrywają coś niezwykłego w rzeczach codziennych. Spróbujmy spędzać w domu czas w taki sposób, by bawić się twórczo razem z nimi, ale i uczyć poprzez wspólną zabawę. Mając pod ręką elementy codziennego wyposażenia domu możemy zacząć zabawę i dać dużo radości sobie i naszym dzieciom. Propozycje zabaw przeznaczone są i dla tych małych i dla tych większych. Bawmy się razem, a może odkryjemy coś niezwykłego.

Najprostsze zabawy badawcze z wodą - dla najmłodszych przedszkolaków

Potrzebne będą np: słoiki, woda, kawałek materiału, gumki recepturki, miski, jajka, łyżki, ołówek, kamień, moneta, piasek, spinacz biurowy, korek, plastikowy klocek, kawałek styropianu, piłeczka pingpongowa, kawałek drewna, papier, cukier, sól, pieprz, kawa, ryż, mąka, piasek lub inne przedmioty i substancje znalezione w domu, jeśli nie ma czegoś z proponowanych.

Zabawy wykonujemy nad dużą miską, umywalką lub wanną.

Doświadczenie 1 – „Bariera”

Najpierw do słoika nalewamy wodę. Moczymy chusteczkę/szmatkę, rozkładamy i trzymając w dłoni wylewamy na nią wodę ze słoika. Po przechyleniu słoika woda wylewa się na mokrą chusteczkę i przecieka przez nią - chusteczka „przecieka”.

Znowu do słoika nalewamy wodę, na wierzchu słoika naciągamy za pomocą gumki-recepturki chusteczkę/szmatkę, (może być ta zmoczona, albo taka sama, jak ta, która „przeciekała”, tylko sucha). Po odwróceniu słoika do góry dnem woda nie wylewa się. Chusteczka zatrzymuje wodę w słoiku i nie przecieka.

Wyjaśnienie: Na materiał ciśnie od dołu powietrze tak mocno (ciśnienie atmosferyczne), że nie pozwala oderwać się materiałowi od słoika i chusteczka zatrzymuje wodę; podobny eksperyment można zobaczyć na <https://www.youtube.com/watch?v=mCxkwETTs54>

Doświadczenie 2 – „Co pływa, a co tonie?”

Do miski z wodą wrzucamy różne przedmioty, które znajdziemy w domu, np. : ołówek, kamień, moneta, gwóźdź, piasek, spinacz biurowy, klucz, korek, magnes, plastikowy klocek itp. Razem obserwujemy i rozmawiamy z dzieckiem o tym, co dzieje się z tymi przedmiotami, które pływają, a które toną. Zastanawiamy się, dlaczego tak się dzieje.

Wyjaśnienie: Po wykonaniu doświadczenia, rozmawiamy z dzieckiem o tym, , które przedmioty pływały, a które zatonały. Możemy je podzielić na takie grupy. Zastanawiamy się z dzieckiem, jakie cechy przedmiotów sprawiają, że jedne z nich pływają, a inne toną, np. że ciężkie przedmioty toną, a lekkie unoszą się na powierzchni wody. Możemy zwrócić uwagę dziecka na to, że wielkość przedmiotu nie ma wpływu na to, czy on pływa, czy tonie.

Doświadczenie 3 – „Magiczne jajko”

Przygotowujemy dwie miski – w jednej znajduje się woda słodka, w drugiej słona. Ostrożnie umieszczamy jajko w misce ze słodką wodą i obserwujemy, co się dzieje (jajko tonie), to samo powtarzamy z wodą słoną, w której jajko pływa. Sprawdzamy jeszcze, co stanie się po dolaniu do miski ze słoną wodą - słodkiej wody – jajko „pozostaje” na granicy wody słonej. Woda słodka nie miesza się ze słoną wodą, ale zatrzymuje się w momencie dotarcia do słonej części. *Wyjaśnienie: Woda słona np. w morzu lub oceanie ma większy ciężar niż woda słodka np. w rzece lub jeziorze. W słonej wodzie wszystko pływa lepiej.*

Doświadczenie 4 – „Co się rozpuści?”

Dziecko napełnia szklanki wodą (nie do pełna). Następnie wrzuca do każdej szklanki po 1 łyżeczkę wymienionych substancji np. sól, cukier, pieprz, kakao, kawa, ryż, mąka, piasek, kasza. Przed zamieszanym wody w szklance pytamy dziecko, czy wrzucona substancja rozpuści się w szklance, czy nie. Mieszanym wodę i obserwujemy, co się dzieje. Rozmawiamy o tym, co się rozpuściło, a co nie i dlaczego tak się stało - wspólnie poszukujemy wyjaśnień. *Wyjaśnienie: Sól i cukier rozpuszczają się, to znaczy, że cząsteczki wody wnikają pomiędzy cząsteczki cukru lub soli. Cząsteczki wody nie mogą przeniknąć między cząsteczki kawy, kakao, ryżu, czy piasku. Te substancje nie rozpuszczają się w wodzie. Tworzą zawiesinę, której drobiny osadzają się na dnie.*

Propozycje innych eksperymentów dla przedszkolaków

<http://maluchwdomu.pl/dzialamy/eksperymenty-i-doswiadczenia>

<https://www.mamawdomu.pl/2016/02/10-eksperymentow-z-woda-ktore-mozesz-zrobic-w-domu.html>

<https://mojedziecikreatywnie.pl/2015/04/eksperyment-chemiczne-jojo/>

http://nanophysics.pl/3books/dzieci/Doswiadczenia_w_przedszkolu.pdf

<http://dziubdziak.pl/eksperymenty-dla-dzieci-tworzymy-domowe-laboratorium/>

Propozycje eksperymentów dla dzieci starszych:

<http://www.kopernik.org.pl/kopernikwdomu/>

<https://www.youtube.com/watch?v=D5iKOsd2J6o>

<https://www.youtube.com/watch?v=aNjxi0SAGZc>

<https://www.youtube.com/watch?v=9xM5EBX34Uo>

<https://www.youtube.com/watch?v=fwZmNCWneIQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=mCxkwETTs54>

<https://www.youtube.com/user/totylkofizyka>

Bibliografia

- Arnold N., De Saulles T., *Księga dziwnych eksperymentów*, Wyd. Egmont, Warszawa 2007
- Davini A., *Latający kapelusz i inne szalone eksperymenty*, Wyd. Jedność, Kielce 2017
- <https://www.przedszkola.edu.pl/zabawy-badawcze-z-woda---scenariusz-zajec-dla-dzieci-6-letnich.html?pid=2>
- Nordengen K., *Mózg rządzi*, Wyd. Marginesy, Warszawa 2018
- Zięba K., *Guzik z mleka, czyli fantastyczne eksperymenty dla ciekawych świata*, Wyd. Multico, Warszawa 2018.